

PM 2012:99 RVI (Dnr 304-595/2012)

Vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken

Remiss från Länsstyrelsen i Stockholms län

Remisstid 31 augusti 2012

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken" hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Per Ankersjö anför följande.

Ärendet

I Nationalstadsparksförordningen, som trädde i kraft år 2009, framgår att det för varje nationalstadspark ska finnas en vård- och utvecklingsplan. Länsstyrelsen i Stockholms län ska därför besluta om en vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken och har remitterat ett förslag till berörda remissinstanser, däribland Stockholms stad.

Enligt länsstyrelsen är det innehållet i andra och tredje delen som är fokus för remissen och det som särskilt efterfrågas är:

- Att den målbild som redovisas överensstämmer med innehållet i respektive aktörs egna mål- och inriktningsdokument.
- Att de sakuppgifter som står under rubriken "Upplysningar" under varje delområde är korrekta.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden samt Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder. På grund av kort remisstid har exploateringskontoret svarat i form av ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret anser att syftet med planen är att den ska vara vägledande för den långsiktiga inriktningen av parkens vård och utveckling och att planen därmed bör omformuleras så att det är tydligare att syftet är att den ska vara just vägledande och inte styrande. Stadsledningskontoret anser även att det är viktigt att planen beaktar sambandet mellan parken och dess omgivning och att formuleringar om bland annat vyer och utblickar från parken samt om parkens fronter innefattar alltför långtgående tolkningar som går utöver vad som kan anses ingå i en vård- och utvecklingsplan för nationalstadsparken. Dessa formuleringar är av en sådan karaktär att de

står i potentiell strid med vad staden tidigare har beslutat i översiktsplanen och att det är synnerligen angeläget att upprätthålla en rättspraxis som balanserar en växande storstadsregions utvecklingsbehov och vikten av att tillvarata natur- och rekreationsvärden. Stadsledningskontoret förordar därför att formuleringar som riskerar verka hämmande på utvecklingen av angränsade områden utgår.

Exploateringskontoret anser att den föreslagna indelningen av Evenemangsparken kan leda till målkonflikter med hänsyn till framtida vård och utveckling eftersom den skiljer sig från, men delvis överlappar med, den indelning som staden gjort i den fördjupade översiktsplanen för nationalstadsparken från 2009.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att vård- och utvecklingsplanen ska kompletteras så att det tydligare framgår vilken typ av intresseavvägningar som behöver göras i framtiden till följd av stadens expansion och utveckling. Det saknas en närmare analys om den nuvarande lagstiftningen utgör ett allvarligt hinder eller inte för att stärka Vetenskapsstadens utvecklingsmöjligheter samt en långsiktig analys av högskolornas utvecklingsbehov i förhållande till nuvarande mycket långtgående skydd av ett av stadens mest centrala och viktigaste områden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden påpekar även att den målbild som redovisas i remissförslaget inte överensstämmer med innehållet i respektive aktörs egna mål- och inriktningsdokument.

Stadsbyggnadsnämnden anser att det är ett problem när nationalstadsparkens bestämmelser hämmar stadsutvecklingen och att utsikter är viktiga men att de inte får gå före människors behov av bostäder. Stadsbyggnadsnämnden anser även att det finns en diskrepans mellan formuleringen av vägledning i stadens översiktsplan för nationalstadsparken och formuleringen av målbild i vård- och utvecklingsplanen eftersom Länsstyrelsen väljer att genomgående formulera ”ska-mål” medan översiktsplanen uttrycker ambitioner i presens eller ”bör-meningar”. Därutöver är Sjögården ett nyinfört begrepp med marin profil som kan vara förvirrande och bör utgå.

Trafik- och renhållningsnämnden efterlyser en ökad tydlighet i planen och anser att fler faktiska och fysiska åtgärder kan nämnas än vad som görs nu. Likaså medför en sammanfattning av de tyngre målen att en ökad tydlighet nås. Vidare anser trafik- och renhållningsnämnden att det vore önskvärt att vård- och utvecklingsplanen diskuterar tillgänglighet enligt stadens definition och att strandpromenaderna belyses i högre utsträckning.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att planen kommer att vara ett stöd till stadsdelen i dess framtida arbete och att den målbild som redovisas i planen överensstämmer med innehållet i nämndens mål- och inriktningsdokument.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt med ett samlat dokument för parken och bedömer att planen kommer att vara ett stöd för olika typer av beslut kring skötsel, förvaltning och utveckling.

Mina synpunkter

Varje stad bör se till att dess invånare har en god tillgång till park- och grönområden. Många städer har därför en eller flera stora, och ofta berömda, parker. New York har Central Park, London Regent's Park, Wien har sin Prater och Stockholm har den Kungliga nationalstadsparken. Dessa områden är uppskattade andningshål och bidrar till stadens karaktär. Rätt utnyttjade blir dessa parkområden självklara tillskott i stadsbilden genom att bidra till en intressant och variationsrik övergång från stad till

vatten och grönska. Fel utnyttjade kan dessa områden emellertid bli till en hämsko för stadens utveckling.

Den Kungliga nationalstadsparken är unik genom sin storlek, hela sex gånger så stor som New Yorks Central Park. Den är även unik eftersom den lades ovanpå en redan existerande stadsbebyggelse för mindre än två decennier sedan. Därigenom hamnade Stockholms universitets- och forskningskluster – regionens och Sveriges viktigaste tillväxtresurs – år 1995 i en park med krav på att det skulle behandlas därefter, och att denna Vetenskapsstad dessutom inte skulle omfattas av 4 kap. 1§ i miljöbalken som säger att tätortsutveckling går före skyddet av geografiska riksintressen. Vilket kan innebära att våra universitetsområden inte får växa i takt med det faktiska behovet. Detta är inte rimligt eller önskvärt. Vi vill att Stockholms universitetskluster ska få växa och hur nationalstadsparken ska utvecklas i symbios med Vetenskapsstaden och universitetsnära bostäder för studenter borde vara en självklar del av den Kungliga nationalstadsparkens vård- och utvecklingsplan.

Ett universitet bör inte enbart bestå av undervisningslokaler och laboratorieutrymmen utan även av billiga och universitetsnära bostäder för studenterna. Staden arbetar för att tillgodose detta behov. Det behöver dock byggas många nya studentbostäder i Stockholm och den mest naturliga platsen för en stor del av dessa är Albano med omnejd. Detta skulle inte ha varit ett problem om det inte vore för att det forna småindustriområdet nu är klassat som parkområde. Men när detta universitets- och stadsnära studentområde betraktas som skyddsvärd naturmark gör den nuvarande lagstiftningens hårda krav att det inte går att bygga tillräckligt många studentbostäder där eftersom det bl.a. skulle inkräkta på parkens siktlinjer. Jag instämmer därför med stadsbyggnadsnämnden i dess åsikt att vackra utsikter inte får gå före människors behov av bostäder. Jag instämmer även med miljö- och hälsoskyddsnämndens mening att det saknas en närmare juridisk analys av vår nuvarande lagstiftning och huruvida den står i konflikt med Vetenskapsstadens utvecklingsmöjligheter.

Staden ska göra sitt yttersta för att bevara områdets naturmiljö men det måste bli tydligare riktlinjer för hur denna bebyggda stadsmiljö ska kunna utvecklas för Stockholms och Sveriges bästa. Därför motsätter sig även staden uppfattningen om att nationalstadsparken är omgiven av en buffertzona som innebär att ingenting får byggas utanför parken som kan synas inifrån densamma. Denna tanke är oresonlig i en snabbt växande stad och återfinns inte i andra stora städer där bebyggelsen börjar i direkt anslutning till världsberömda parker och där dessa parker är extra uppskattade just på grund av den gröna kontrast de erbjuder till den omkringliggande staden. När det gäller nationalstadsparken så är dess officiella storlek redan större än de faktiska grönområdena och att ytterligare utöka dess areal med buffertzoner är inte kompatibelt med att bygga en tät och hållbar promenadstad. I likhet med stadsledningskontoret anser jag därför att formuleringarna om vyer och utblickar från parken potentiellt står i strid med Stockholms översiktsplan.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken” hänvisas till denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 15 augusti 2012

PER ANKERSJÖ

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Remissen ”Vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att som svar på remissen anför följande.

Det är mycket angeläget att spridningssambandet för eklevande organismer Haga-Brunnsviken samt spridningsväg Gärdet inte bara skyddas utan även förstärks. Ett av Nationalstadsparkens framstående värden är dess variationsrikedom och mångfald av naturmiljöer och arter. Därför bör variationsrikedomen lyftas fram som betydelse för helheten och även våtmarks- och barrskogsmiljöer belysas i större uträkning.

Planen omfattar en rad viktiga vattenområden inklusive Brunnsviken, del av Igelbäcken, andra rinnande vatten, flera mindre gölar/dammar och delar av Saltsjön. Inga av dessa vatten uppfyller miljöbalkens krav på god ekologisk status eller god ekologisk potential. Stockholms stad har det direkta ansvaret att se till att miljöbalkens krav uppfylls för dessa vatten. Speciellt gäller detta Brunnsviken där det på grund av syrebrist i bottenvattnet under skiktade förhållanden läcker stora mängder fosfor, vilket leder till övergödning. De ingående vattnen har generellt sett blivit mycket styvmoderligt behandlade, vilket behöver åtgärdas.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Som svar på remissen lämna Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Samt därutöver tillägga att Miljöbalkens krav vad gäller vatten inkluderas i synpunkterna och att man generellt sett på ett tydligare sätt inkluderar det ingående vattnet i planen.

Jag vill också påpeka att planen omfattar en rad viktiga vattenområden som exempelvis Brunnsviken, del av Igelbäcken och andra rinnande vatten, flera mindre gölar/dammar och inte minst betydande delar av saltsjön. Inga av dessa vatten uppfyller miljöbalkens krav på God Ekologisk Status eller God Ekologisk Potential. Staden har som kommun det direkta ansvaret att se till att miljöbalkens krav uppfylls för alla vatten som man ansvarar för och man har som kommun ansvar för att ex. den för nationalstadsparken ansvarige uppfyller dessa

krav. Speciellt gäller detta för Brunnsviken som på grund av syrebrist i bottenvattnet under skiktade förhållanden läcker alltför stora mängder fosfor, vilket leder till stark övergödning.

Det förtjänar i detta sammanhang påpekas att de ingående vattnen generellt set blivit mycket styvmoderligt behandlade, vilket måste åtgärdas.

ÄRENDET

Länsstyrelsen i Stockholms län har arbetat fram ett förslag till vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken.

Syftet med planen är att utgöra ett stöd i hanteringen av många olika typer av frågor, även sådana som inte kan förutses i dag. Beskrivningar av det historiska landskapets värden ska till exempel kunna ligga till grund för kommande översiktsplaner och nya vårdplaner men även för kommunernas närmare planering. Planen har också en roll i den uppsikt över utvecklingen av parkens värden som Länsstyrelsen ska bedriva enligt nationalstadsparksförordningen. Vård- och utvecklingsplanen anger långsiktiga ställningstaganden och den bedöms ha en livslängd på minst fem till sju år. Planen ska kompletteras efterhand med åtgärdsplaner som löper på ett till två år.

Vård- och utvecklingsplanen har ingen juridisk status, men ska vara vägledande för den långsiktiga inriktningen av parkens vård och utveckling. Däremot kan en del av de mål som anges vara juridiskt bindande i andra styrdokument, till exempel i föreskrifter för naturreservat eller byggnadsminnen.

Länsstyrelsens förslag till vård- och utvecklingsplan består av tre delar, varav del ett ger en introduktion till Kungliga nationalstadsparken med landskapets utveckling i parken och beskrivning av typiska drag för växt- och djurlivet. Del två och tre utgör planens strategiska delar. Del två behandlar aspekter där Nationalstadsparken behöver ses ur ett helhetsperspektiv: Tillgänglighet, Eklandskapet och det Omgivande landskapet. Del tre är indelad i 15 delområden, bland annat Kaknäs, Södra Djurgården, Norra Djurgården, Brunnsviken med flera. För varje delområde beskrivs nulägesbild, utmaningar, värden av särskild vikt samt målbild för området.

Enligt länsstyrelsen är det innehållet i andra och tredje delen som är fokus för remissen och det som särskilt efterfrågas är:

- Att den målbild som redovisas överensstämmer med innehållet i respektive aktörs egna mål- och inriktningsdokument.
- Att de sakuppgifter som står under rubriken ”Upplysningar” under varje delområde är korrekta.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden samt Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder. På grund av kort remisstid har exploateringskontoret svarat i form av ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att arbetet med att ta fram förslag till vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken har skett genom ett brett samarbete med berörda parter. Inom Stockholms stad har representanter från bland annat Stadsbyggnadskontoret deltagit i samråden och på så sätt har kopplingen till Stockholms stads översiktplan kunnat ske.

Förslaget till vård- och utvecklingsplan har inom Stockholms stad remitterats till, stadsledningskontoret, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden samt stadsdelsnämnderna Östermalm och Norrmalm. Stadsledningskontoret har inte varit med under samrådsprocessen och har därmed inte faktagranska remissen. Stadsledningskontorets synpunkter är därmed av övergripande karaktär:

I planens del två presenteras bland annat inriktningen för hur tillgängligheten till parken kan förbättras för gående, cyklister och resande med kollektivtrafik. I planen anges dock att för att belysa parkens tillgänglighet för människor med särskilda behov måste särskilda studier genomföras. Idag finns inget underlag men frågan ska kunna bli föremål för en fördjupning längre fram. Stadsledningskontoret understryker att Stockholms stad har en mycket högt ställd ambition för ett tillgängligt Stockholm och anser att det är angeläget att en fördjupad studie genomförs.

I del två anges vidare att det vid planering av förändrad markanvändning utanför Nationalstadsparken är viktigt att beakta samband mellan parken och dess omgivningar, bland annat vyer och utblickar från parken samt parkens fronter. Stadsledningskontoret anser att det är alltför långtgående tolkningar som går utöver vad som rimligen kan anses ska ingå i en vård- och skötselplan för Nationalstadsparken. Formuleringarna är dessutom enligt stadsledningskontorets uppfattning av en sådan karaktär att de potentiellt står i strid med vad staden tidigare har beslutat i översiktsplanen för Stockholmsdelen av Nationalstadsparken (Dp 1998-00183-51, antagen av kommunfullmäktige den 20 april 2009, § 18) vad avser utvecklingen av Vetenskapsstaden, Idrottsparken, Gärdesstaden, Museiparken, Evenemangsparken och Skeppsholmen.

Stadsledningskontoret anser vidare att det kan ifrågasättas huruvida lagstöd föreligger för så långtgående formuleringar som är fallet i föreliggande förslag till vård- och skötselplan. Miljöbalken (1998:808) 7 § pekar ut området Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården som en nationalstadspark, men är tydlig med att det är *inom* detta område som restriktionerna för ny bebyggelse gäller. Likaledes stadgar Nationalstadsparksförordningens (2009:55) 2 § att vård- och utvecklingsplanen för parken ska utgöra grund för inriktning och prioriteringar i fråga om *parkens* skötsel, underhåll och utveckling, inte att den ska dra upp riktlinjer för angränsande områden. Stadsledningskontoret anser att det, mot bakgrund av Nationalstadsparkens centrala läge i Stockholm och dess närhet till såväl den befintliga innerstaden som stadsutvecklingsområden som Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden, är synnerligen angeläget att fortsatt upprätthålla en rättspraxis som balanserar å ena sidan en växande storstadsregions utvecklingsbehov och å andra sidan vikten av att tillvarata unika natur- och rekreationsvärden. Kontoret förordar därför att vård- och skötselplanen begränsar sig till att ange bestämmelser för Nationalstadsparken och att formuleringar som riskerar att verka hämmande på utvecklingen av angränsande områden utgår.

I del tre beskrivs en målbild för respektive delområde som utgår både från ett skötsel- och ett utvecklingsperspektiv. Målbilderna är uttryckta som en rad mål som ska uppnås, vilket tydliggör målbilden men stadsledningskontoret ställer sig tveksamt då planen inte är juridiskt bindande och det inte heller är tydligt utpekade vem som ansvarar för målens genomförande. I förslaget till vård- och utvecklingsplan anges att planen inte har någon juridisk status, men att den ska vara vägledande för den långsiktiga inriktningen av parkens vård och utveckling. Däremot sägs att en del av de mål som anges kan vara juridiskt bindande i andra styrdokument, till exempel i föreskrifter för naturreservat eller byggnadsminnen. Eftersom syftet med planen är ge en samlad bild av de mål och riktlinjer för parkens vård och utveckling som finns i planer enligt plan- och bygglagen, utredningar, program och annat planeringsunderlag innebär det att det är ett flertal aktörer som ska samverka sinsemellan samt att prioriteringar kommer att ske utifrån flera olika aktörers aktuella planer. Stadsledningskontoret anser därför att planen bör vara formulerad så att det är tydligt att syftet är att vara vägledande och inte styrande.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen ”Vård och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret har inga egna styrdokument rörande Nationalstadsparken. Stadens främsta styrdokument för området är den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken från 2009 (FÖP Nationalstadsparken 2009). Stadsbyggnadskontoret, som ansvarar för FÖP Nationalstadsparken, har deltagit i ett flertal samrådsmöten under framtagandet av vård- och utvecklingsplanen.

I FÖP Nationalstadsparken är västra delen av Södra Djurgården indelad i två delområden, Skeppsholmen och Evenemangsparken. Medan Skeppsholmen ges en övervägande maritim inriktning, har Evenemangsparken i huvudsak en inriktning på en vidareutveckling av området som nöjes- och lustpark men även de maritima värdena beskrivs.

I remissen föreslås en annan indelning, Västra Djurgårdsön (Evenemangsparken) samt det nya begreppet Sjögården (Skeppsholmen, Kastellholmen, Beckholmen och Djurgårdens västra strand), vilka delvis överlappar varandra. Det innebär att det kan uppstå målkonflikter inom Evenemangsparken med hänsyn till framtida vård och utveckling. För att förtydliga vilka avvägningar som bör göras och undvika att man gör olika tolkningar vid kommande anspråk, bör indelningen av delområden och målbilder följa FÖP Nationalstadsparken.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2012 att besvara remissen med miljöförvaltningens tjänsteutlåtande, samt att därutöver anföra.

En stor och växande stad behöver sina andningshål. Stockholm har därför en fantastisk resurs i och med den Kungliga nationalstadsparken och det är viktigt att vi vårdar och utvecklar våra stadsnära naturområden för att förbättra stockholmarnas tillgång till attraktiva grönytor.

Grönområden är emellertid en del av stadsmiljön och bör utvecklas i samklang med omgivande stadsområden för att skapa en bättre stad. Stockholms främsta kluster för forskning och högre utbildning ligger till exempel inom, och precis utanför, nationalstadsparkens gränser. Detta utbildningscentrum är Stockholms viktigaste konkurrensmedel och det är oerhört betydelsefullt för Stockholm och Sverige att det fortsätter att växa. Vård- och utvecklingsplanen för den Kungliga nationalstadsparken bör därför tydliggöra hur våra institutioner för högre utbildning, och tillhörande verksamheter, ska kunna utvecklas inom parkens gränser.

Vidare får inte Nationalstadsparken bli en hämsko för angränsande stadsutvecklingsområden. Det är därför inte rimligt att så kallade buffertzoner, fria från bebyggelse, omgärdar parken. Att det finns utrymme för ny bebyggelse i parkens omedelbara närhet är både viktigt för Stockholms bostadsförsörjning och kan göra nationalstadsparken mer intressant då kontraster leder till fler intryck samtidigt som det gör nationalstadsparken mer välbesökt, säker och uppskattad.

Reservation anfördes av vice ordförande Katarina Luhr m.fl. (MP), Mikael Magnusson m.fl. (S) och Stellan F Hamrin (V), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Synpunkter på Appendix om juridiska förutsättningar

I Appendix om juridiska förutsättningar, under rubriken Prövning enligt miljöbalken, saknar förvaltningen en information om prövning av frågor enligt artskyddsförordningen (2007:845). Den bör tas med utifrån att området hyser arter som till exempel större vattensalamander, ett flertal fladdermusarter med flera andra arter som omfattas av denna förordning. Härutöver bedömer förvaltningen att det saknas en rättslig genomgång av bakgrunden till tillkomsten av 4 kap 7 § tredje stycket miljöbalken, dvs. bestämmelsen om undantag från huvudregeln om det skydd som gäller för en nationalstadspark enligt andra stycket. Förvaltningen anser att det är rimligt med en redovisning av att 4 kap 7 § miljöbalken genomgått en förändring.

Sveriges (och Europas) och särskilt Stockholms framtida konkurrenskraft handlar mycket om det är möjligt att upprätthålla en tillräckligt hög utbildnings- och forskningssnivå för att klara den globala konkurrensen i framtiden. Det gäller särskilt i förhållande till tillväxtekonomierna Brasilien, Ryssland, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika (de sk BRIIKS-länderna). Det saknas en närmare analys om den nuvarande lagstiftningen utgör ett allvarligt hinder eller inte för att stärka Vetenskapsstadens utvecklingsmöjligheter (Sambandet KI, KTH och Stockholms universitet). Det föreligger naturligtvis ingen automatisk motsättning mellan skyddet av Nationalstadsparken och ett kunskapssamhälle i världsklass. Utvecklingen bör självklart minimera intrånget, men likväl saknas en långsiktig analys av högskolornas utvecklingsbehov i förhållande till nuvarande mycket långtgående skydd av ett av stadens mest centrala områden. Det undantag som finns i 4 kap 1 § andra stycket miljöbalken där tätortsutveckling går före skyddet av geografiska riksintressen är inte tillämpligt när det gäller reglerna i 4 kap 7 § miljöbalken.

I själva vård- och utvecklingsplanen avvägs inte natur-, kultur- och rekreationsvärdena i förhållande till andra anspråk, vilket också påpekas av länsstyrelsen. Förvaltningen anser att det är uppenbart att avvägningar kommer att behöva göras mellan dels de intressen som skyddas genom nationalstadsparkens status, dels andra angelägna intressen inom staden i takt med dess expansion. Det är mot den bakgrunden värdefullt att den rättsliga genomgången kompletteras i enlighet med vad som anges ovan.

Avstämning: om den målbild som redovisas i remissförslaget överensstämmer med innehållet i respektive aktörs egna mål- och inriktningsdokument

Miljöförvaltningen har inga egna styrdokument rörande Nationalstadsparken. Stadens främsta styrdokument för området är den fördjupade översiktsplanen för Nationalstadsparken från 2009 (FÖP Nationalstadsparken). Stadsbyggnadskontoret, som ansvarar för FÖP National-

stadsparken, har deltagit i ett flertal samrådsmötet under framtagandet av vård- och utvecklingsplanen.

I FÖP nationalstadsparken är västra delen av Södra Djurgården indelad i två delområden, Skeppsholmen och Evenemangsparken. Medan Skeppsholmen ges en övervägande maritim inriktning, har Evenemangsparken främst en inriktning på en vidareutveckling av området som nöjes- och lustpark. I delområde Evenemangsparken beskrivs dock även de maritima värdena.

I remissen föreslås en annan indelning, Västra Djurgårdsön samt Sjögården, vilka delvis överlappar varandra. Västra Djurgårdsön utgörs av Skansenområdet och Djurgårdens västra strand från Alberget till Djurgårdsbron. Delområdet behandlar främst värden knutna till nöjen och evenemang, där målbilden anger att man ska utveckla området med utgångspunkt från tradition som nöjesområde, den unika miljön med kulturhistorisk värdefull bebyggelse, äldre träd, vatten och ett rikt djurliv. Sjögården består av Skeppsholmen, Kastellholmen, Beckholmen men även Djurgårdens västra strand. Här ges en övervägande maritim målbild.

Miljöförvaltningen bedömer att det är svårt att utläsa om den nya indelning, enligt remissförslaget, betyder att andra avvägningar mellan intressen har gjorts, än vad som framgår i FÖP Nationalstadsparken. Miljöförvaltningen anser att den nya indelningen av delområdena kan skapa otydlighet om vilken målbild som ska gälla, det vill säga vilken karaktär som ska lyftas fram. För att förtydliga vilka avvägningar som bör göras och undvika att man gör olika tolkningar vid kommande anspråk, bör indelningen av delområden och målbilder följa FÖP Nationalstadsparken.

Avstämning att de sakuppgifter som står under rubriken "Upplysningar" under varje delområde är korrekta.

När det gäller upplysningar om andra styrdokument under Delområde Brunnsviken, vill förvaltningen påminna om den skötselplan som tagits fram för Bellevue "Skötselplan för Bellevueparken. Norra delen med Stallmästarholmen. Stockholm stad och Arbor konsult, 2010". Förvaltningen bedömer att de mål som anges för Bellevueparken i skötselplanen fångas upp i remissförslaget.

Synpunkter på övriga delar

I del II om Eklandskapet, beskrivs Nationalstadsparkens unika ekmiljöer ur ett landskapsperspektiv, och mål anges för angivna spridningssamband. Här vill förvaltningen poängtera att de spridningssamband som nämns, Spridningssamband Haga- Brunnsviken samt spridningsväg Gärdet, inte bara behöver skyddas, utan även förstärkas. Till exempel bör man skriva in att man bör passa på att förstärka svaga ädellövssamband när man planerar nytt i Albanoområdet. En vägledning som finns i den fördjupande översiktsplanen för NSP och som tillämpas som en utgångspunkt i Albanoområdet är "*att möjligheten att förstärka spridningsfunktioner tas tillvara*". Den karta över aktuella spridningsvägar som presenteras på sidan 49 anser förvaltningen skulle kunna göras mer tydlig, så att dess användbarhet för bevarande och planering av förstärkningar ökar.

I del II har Nationalstadsparkens eklandskap lyfts fram framför andra naturvärden. Miljöförvaltningen delar uppfattningen om eklandskapets unika värden, men vill poängtera att ett av Nationalstadsparkens framstående värden är dess variationsrikedom med en mångfald av naturmiljöer och arter. Därför bör variationsrikedomen lyftas fram som betydelse för helheten i del II. Andra skyddsvärda naturmiljöer som bör få större utrymme är framför allt våtmarks- och barrskogsmiljöer. Förvaltningen vill i detta sammanhang betona att spridningsvägar för såväl eklevande arter som våtmarks- och skogsarter visserligen har ett prioriterat skydd genom nationalstadsparken men att det också, som ovan beskrivits, finns andra angelägna allmänna intressen som under vissa omständigheter ska beaktas när Stockholm utvecklas.

Förvaltningen anser att de målbilder för vård och utveckling som föreslås under del III i stort är välformulerade, men saknar måltext om vissa skyddsvärda naturtyper i några delområden. I delområde Vetenskapsstaden behandlas områdets ekmiljöer detaljerat, vilket är positivt, men vi saknar en målbild för områdets våtmarker samt strändernas ekologiska värden. Förvaltningen anser dock, i likhet med länsstyrelsen, att utbildning och forskning behöver öka för att möjliggöra utveckling och tillväxt i samhället. Universitet och högskolor fyller här en viktig funktion. Därför måste avvägningar rörande möjligheter till expansion av forsknings- och utbildningsinstitutioner inom området göras i framtiden, vilket också lyfts fram i förarbetena till undantagsbestämmelsen i 4 kap 7 § tredje stycket miljöbalken (prop. 2008/09:110 s. 6).

I delområde Norra Djurgården skulle målbilden för barrskogen kunna kompletteras, med utförligare beskrivning av de biologiska värdena så som behovet av grov, äldre ved, dock med hänsyn till områdets rekreations- och kulturvärden.

Den 23 maj 2011 beslutade kommunfullmäktige om interimistiskt skydd enligt 7 kap. 24 § miljöbalken för vissa träd i Kungliga nationalstadsparken i Stockholms stad. Av miljötillsynsförordningen (SFS 2011:13) följer att tillsynsansvaret för dessa träd ligger på miljö- och hälsoskyddsnämnden. I vård- och utvecklingsplan för NSP finns det interimistiska skyddet nämnt i Appendix och under avsnittet om Eklandskapet. I egenskap av tillsynsmyndighet vill förvaltningen understryka behovet av upplysning till markägare och verksamhetsutövare om trädens värde och skydd.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 maj 2012 att i huvudsak bifalla kontorets förslag till beslut, samt att därutöver anföra.

Nationalstadsparken är en mycket uppskattad plats för stadens invånare. Parken har anor från Gustav III:s tid och innehåller många platser med mycket höga kulturhistoriska värden. Det är bra att det finns bestämmelser för Nationalstadsparken, men problem uppstår när dessa hämmar stadsutveckling utanför parkens område. Inriktningen ska vara att bestämmelserna ska gälla inom parken, men inte påverka det som sker utanför dess gräns. Det är också angeläget att de områden inom parken som redan är bebyggda också i fortsättningen får utvecklas, som Evenemangsparken, Albano, Gärdet och Storängsbotten.

Nationalstadsparken är idag ett mycket stort område. Enbart landytan i parken är till exempel mer än dubbelt så stor som Bois de Boulogne i Paris, nästan sex gånger större än Central Park i New York och uppåt åtta gånger större än Hyde Park och Kensington Gardens i London. Parkens storlek är en tillgång, men det innebär också att vi motsätter oss resonemang om så kallade buffertzoner i parkens omnejd. Att i praktiken utvidga parkens storlek genom att införa zoner fria från bebyggelse vore förödande. Snarare kan känslan av park och friområde

förstärkas om det i närheten finns både puls och stadsliv. Kontraster förstärker ofta önskade intryck, något som just Central Park i New York är ett bra exempel på. Ju fler människor som bor intill parken, som regelbundet besöker området, som kan njuta av det speciella i att ströva omkring i ett månghundraårigt kulturlandskap, ju fler ambassadörer får Nationalstadsparken.

Utsikter är vackra, men får inte gå före människors behov av bostäder. Vi är övertygade om att de allra flesta besökare i Nationalstadsparken kan acceptera att högre byggnader syns från exempelvis Koppartälten om de vet att syftet med dessa är att erbjuda människor bostäder och arbetsplatser. Genom att tilläggen håller hög arkitektonisk kvalitet kan också utsiktsvärdet totalt sett höjas. Vi påminner om att många höga byggnader redan idag kan beskådas från Nationalstadsparken och understryker att det är fel att anse att dessa landmärken är de enda som för all framtid ska få markera att detta är en park i en levande stad.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

I Nationalstadsparksförordningen föreskrivs att Länsstyrelsen ska besluta om en vård- och utvecklingsplan för Kungliga nationalstadsparken. Innan beslut fattas ska Länsstyrelsen samråda med de statliga myndigheter, kommuner och andra som kan antas vara berörda av planen. Syftet med planen ska vara att ge en samlad bild av de mål och riklinjer för parkens vård och utveckling som finns i planer enligt plan- och bygglagen, utredningar, program och annat planeringsunderlag. Den ska kunna användas som grund för inriktning och prioriteringar i fråga om parkens skötsel, underhåll och utveckling.

I det förslag till vård- och utvecklingsplan som Länsstyrelsen nu skickat ut på remiss har parken delats in i femton delområden. För varje delområde har Länsstyrelsen hållit ett samrådsmöte där större markägare, förvaltare, kommuner och andra aktörer har diskuterat värden, mål och inriktning. Stadsbyggnadskontoret har deltagit i flertalet möten som berört delområden inom Stockholms stad.

Stadsbyggnadsnämnden har fått Länsstyrelsens förslag till vård- och utvecklingsplan på remiss från kommunstyrelsen för yttrande senast den 25 maj. Planen består av tre delar jämte inledande avsnitt samt ett appendix om juridiska förutsättningar. I del I introduceras nationalstadsparken, del II och III är planens strategiska delar. Länsstyrelsen vill särskilt veta

- att den målbild som redovisas överensstämmer med innehållet i respektive aktörs egna mål- och inriktningsdokument.
- att de sakuppgifter som står under rubriken ”Upplysningar” under varje delområde är korrekta.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

De synpunkter stadsbyggnadskontoret framfört på samrådsmötena har till stora delar beaktats. Kontoret vill dock framföra följande:

Sjögården är ett nyinfört begrepp som med sin marina profil omfattar Skeppsholmen, Beckholmen och överlappar västra stranden av delområdet Västra Djurgårdsön. Västra Djurgårdsön sammanfaller i stora drag med den s.k. Evenemangsparken som i enlighet med stadens översiktsplan för Nationalstadsparken i huvudsak har evenemangsinriktad karaktär. I översiktsplanen beskrivs även de maritima värdena. Inom delområde Skeppsholmen lyfts de maritima värdena särskilt fram. Det nya begreppet Sjögården och dess överlapp med Västra Djurgårdsön (Evenemangsparken) liksom delområde Skeppsholmen, kan enligt kontoret vara förvirrande. Det innebär också att det kan komma att uppstå målkonflikter inom Evenemangsparken med hänsyn till framtida vård och utveckling. Enligt stadens mening bör be-

greppet Sjögården utgå, alternativt avgränsas annorlunda. Evenemangskaraktären bör vara den inriktning som bör råda för de delar som motsvarar Evenemangsparken, enligt stadens översiktsplan för Nationalstadsparken.

Det finns även en diskrepans mellan formuleringen av vägledning i stadens översiktsplan för nationalstadsparken och formuleringen av målbild i vård- och utvecklingsplanen. I översiktsplanen uttrycks ambitionerna oftast i presens som t.ex. "Gärdesstaden vidareutvecklas som ett bebyggt område med bevarade värden för natur och kultur", eller som "bör-meningar". Länsstyrelsen har valt att genomgående formulera "ska-mål". Kontoret anser dock att detta inte bör få någon praktisk betydelse.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att besvara remissen med kontorets förslag samt omedelbart justera beslutet.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Vård- och utvecklingsplanen utgör ett gediget arbete. Dokumentet är indelat i tre delar samt ett appendix om juridiska förutsättningar. I del I redogörs för Kungliga nationalstadsparkens ägar- och förvaltningsförhållanden, landskapets historiska utveckling och dess växt- och djurliv. Del II och III är planens strategiska delar. Del II redogör för tre aspekter där Nationalstadsparken behöver ses ur ett helhetsperspektiv: Tillgänglighet, Eklandskapet och Det omgivande landskapet. Del III är planens tyngdpunkt där parken delats in i femton delområden grundat på landskapets karaktär. Varje delområde beskrivs utifrån de tre rubrikerna "Området idag", "Värden som bör tas tillvara och utvecklas" och "Målbild".

Trafikkontoret efterlyser en ökad tydlighet i planen. Ett exempel är att skydd anges som åtgärd för att nå de eftersträlvade målen, men planen anger inte vilken typ av skydd som ska föreslås. Generellt kan fler fysiska och faktiska åtgärder nämnas än vad som nu görs. Ökad tydlighet nås också genom att i inledningen av dokumentet redovisa en sammanfattning av de övergripande bestämmelserna, exempelvis att fällning av större träd är tillståndspliktig. Lika så medför en sammanfattning av de tyngre målen, också den i början av planen, att ökad tydlighet nås. Ett exempel på tyngre mål är att vidmakthålla och återställa viktiga utblickar. Ett annat är att eklandskapet ska bevaras genom friställning av större ekar och återväxt med mellanstora och små ekar så att kommande generationer ek på så sätt tryggas och eksambanden gynnas.

Staden använder ordet "tillgänglighet" i bemärkelsen där tillgänglighet för personer med olika funktionsnedsättningar avses. I Vård- och utvecklingsplanen används tillgänglighet för att beskriva närhet till Nationalstadsparken med allmänna kommunikationer. Det vore önskvärt att tillgängligheten enligt stadens definition belystes med en egen rubrik, likaså trygghetsaspekter och barnperspektiv.

Innehållet i del III:s avsnitt om delområdenas värden respektive målbilder upplevs många gånger som upprepningar. Förslagsvis kan dispositionen ändras till exempelvis "Området idag med befintliga värden" och "Målbild och åtgärder".

För de utmaningar som nämns under "Området idag" finns inte alltid förslag på motsvarande åtgärder under "Målbild". Vissa avsnitt är bättre i denna uppföljning, exempelvis Norra Djurgården och Idrottsparken.

Innerstadens vattenspiegel är ett signum för Stockholm och stadens front mot vattnet är av riksintresse för kulturmiljöminnesvården. Det är därför av stor vikt att vattenspegeln med stränder värnas så att dessa värden upprätthålls. Vidare vore det önskvärt att strandpromenaderna belystes i högre utsträckning i planen.

Det bör tydliggöras att verksamheter som till sin karaktär avviker från det som är önskvärt i Nationalstadsparken ska anpassas efter denna. På sikt kan verksamheterna komma att lösas ut.

Roslagsvägens planerade utformning har som mål att skapa en väg som löper väl integrerat i Kungliga nationalstadsparkens landskap. Att gräva ned vägen medför möjligen att barriärefekten minskar men det innebär andra nackdelar med ramper och andra konstruktioner i parkmiljö. Trafikkontoret förordar en väg i ett tilltalande kulturlandskap.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 maj 2012 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande samt omedelbart justera beslutet.

Reservation anfördes av vice ordföranden Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stephan Andrén (C), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till vård- och utvecklingsplanen för Kungliga nationalstadsparken och ser fördelar med ett samlat dokument för parken som sammanfattar intentioner, mål och riktlinjer som finns i planer, program och andra underlag. Vidare bedömer förvaltningen att planen kommer att kunna vara ett stöd för olika typer av beslut kring skötsel, förvaltning och utveckling.

Beskrivningen av landskapets framväxt genom historien ger enligt förvaltningen en god kunskap och förståelse för parkens ursprung, hur den förändrats och vilka tidsepoker, beslut och händelser som skapat parkens karaktär och de värden som präglar den idag.

Avsnittet om tillgänglighet anger enligt förvaltningen en god ambition med att fortsätta förbättringsarbetet med bl.a utveckling av cykel- och gångstråk inom, till och från parken. För Norrmalm med Hagastaden som framtida tätbebyggda stadsutvecklingsområde är Nationalstadsparken som rekreationsområde med god tillgänglighet genom säkra och trygga gång- och cykelstråk av särskild betydelse.

Den nya Norrtullsplatsen gränsar till Nationalstadsparken vid den f.d. bensinstationstomten väster om Wennergren Center. Förvaltningen anser att det är viktigt att beakta planens vägledning och riktlinjer när det gäller hur parken möter det omgivande stadslandskapet vid Norrtull. Enligt förvaltningen bör Nationalstadsparken tydligt annonseras mot Norrtullsplatsen med inbjudande entréer och en parkmiljö med inslag av idrottsaktiviteter.

I planens tredje avsnitt som beskriver parkens 15 delområden har förvaltningen koncentrerat sig på de områden i Kungliga nationalstadsparken som ligger inom Norrmalms stadsdelsom-

råde. Detta utgörs av delområdet Brunnsviken, där Norrmalms stadsdelsnämnd idag ansvarar för förvaltning och utveckling Bellevueparken.

Förvaltningen anser att den målbild som redovisas i planen överensstämmer med innehållet i nämndens mål- och inriktningsdokument som utgörs av Parkplan för Norrmalm, 2007, samt program för upprustning och utveckling av Bellevueparken, 2010. Förvaltningen saknar dock tydligare riktlinjer och ställningstagande vad gäller båtlivet längs Brunnsvikens stränder och anser att det bör belysas ur ett rekreations-, landskaps- och tillgänglighetsperspektiv. Idag präglas stränderna längs södra Brunnsviken av båtuppläggningsplatser och på stora delar av vattenspeglarna finns båtbyggor.

Slutligen vill förvaltningen framhålla att upprustningen av Bellevueparken pågår enligt program och att en långsiktig skötselplan för bevarande och utveckling av parklandskapet har tagits fram.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 maj 2012 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Magnus Lindgren m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Berit Bornecrantz Dias (V) och vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till vård- och utvecklingsplanen för Nationalstadsparken och ser fördelar med ett samlat dokument för parken som sammanfattar intentioner, mål och riktlinjer som finns i planer, program och andra underlag. Vidare bedömer förvaltningen att planen kommer att kunna vara ett stöd för olika typer av beslut kring skötsel, förvaltning och utveckling. Beskrivningen av landskapets framväxt genom historien ger enligt förvaltningen en god kunskap och förståelse för parkens ursprung, hur den förändrats och vilka tidsepoker, beslut och händelser som skapat parkens karaktär och de värden som präglar den idag.

Avsnittet om tillgänglighet anger enligt förvaltningen en god ambition med att fortsätta förbättringsarbetet med bl.a utveckling av cykel- och gångstråk inom, till och från parken. För Östermalm med Norra Djurgårdsstaden som framtida stadsutvecklingsområde med miljöprofil, är Nationalstadsparken som rekreationsområde med god tillgänglighet genom säkra och trygga gång- och cykelstråk särskilt viktigt. Förvaltningen anser att trädridån längs Husarviken vid Fiskartorpet har stor betydelse för hur mötet mellan den kommande bebyggelsen i Norra Djurgårdsstaden och Nationalstadsparken upplevs, och ska därför ägnas särskild omsorg.

Förvaltningen kan bidra till att stärka eksambanden i Nationalstadsparken och minska fragmentiseringen av beståndet genom friställning av ekar i naturområden samt genom nyplantering av ekar. Särskilt viktigt är det i den smala området mellan Norra och Södra Djurgården. I planens tredje avsnitt som beskriver parkens 15 delområden har förvaltningen koncentrerat sig på de områden i Nationalstadsparken som ligger inom Östermalms stadsdelsområde som nämnden har ett förvaltningsansvar för, d.v.s. Kaknäs, allmänna parkytor på Gärdeshöjden, i Tessinparken (del av Gärdesstaden), Nobelparken (del av Museiparken) och allmänna parkytor i Ekhagen (del av Norra Djurgården).

Förvaltningen anser att den målbild som redovisas i planen i stort överensstämmer med innehållet i nämndens mål- och inriktningsdokument som utgörs av Parkplan för Östermalm 2009. Stadsdelsnämnden bidrar till planens måluppfyllelse genom bl. a. naturvård, nyplantering av ek, upprustning av Tessinparken och Nobelparken. När det gäller Kaknäsom-

rådet ser förvaltningen svårigheter med att i få till stånd ett hjortbete enligt planens målbild. Vidare anser förvaltningen att det inte är möjligt att avveckla upplagsplatserna inom området, men att det är viktigt att de utformas med hänsyn till Nationalstadsparkens natur, kultur- och rekreationsvärden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Katarina Luhr m.fl. (MP), Mikael Magnusson m.fl. (S) och Stellan F Hamrin (V) enligt följande.

1. Godkänna förvaltningens synpunkter
2. Tillägga att Miljöbalkens krav vad gäller vatten inkluderas i synpunkterna och att man generellt sett på ett mycket tydligare sätt inkluderar de ingående vattnen i planen.

Därutöver påpeka att planen omfattar en rad viktiga vattenområden inkl Brunnsviken, del av Igelbäcken och andra rinnande vatten, flera mindre gölar/dammar och inte minst betydande delar av Saltsjön. Inga av dessa vatten uppfyller miljöbalkens krav på God Ekologisk Status eller God Ekologisk Potential. Staden har som kommun det direkta ansvaret att se till att miljöbalkens krav uppfylls för alla vatten som man ansvarar för och man har som kommun ansvar för att ex. den för nationalstadsparken ansvarige uppfyller dessa krav. Speciellt gället detta för Brunnsviken som på grund av syrebrist i bottenvattnet under skiktade förhållanden läcker alltför stora mängder fosfor, vilket leder till stark övergödning.

Det förtjänar i detta sammanhang påpekas att de ingående vattnen generellt set blivit mycket styvmoderligt behandlade, vilket måste åtgärdas.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Förslaget återremitteras för översyn enligt våra förslag nedan

Bakgrund

Verksamheten inom Nationalstadsparkens nuvarande gränser har haft en enorm utveckling under de senare århundradena. De många människor som lever i dess närhet kommer att vara ytterst beroende av Nationalstadsparken som rekreationsområde. Därför vill vi efter en kort bakgrund komplettera vård- och utvecklingsplanen genom att peka på några synpunkter och konkreta förslag som kan vara värda att utreda vidare innan ett slutgiltigt beslut fattas. Historiskt har Nationalstadsparken präglats av ett stort kungligt inflytande. Pipers gestaltning av Bellevue och den engelska parken med dess stora pelouser är estetiskt synnerligen lyckade. Det står dock i skarp kontrast till senare tids stora inhägnader vid Haga slott. De höga staketen inhägnar inte längre någon jaktpark utan stängslen och bevakningskamerorna för snarare tankarna till något annat statsskick än demokrati. De västra delarna av parken borde utvecklas gentemot rekreation och folknöje med beaktande av natur- och kulturvärdena.

Rekreation/Motion

Området kring tennisbanorna skulle kunna kompletteras med anläggningar för spontanidrott t ex boulebanor (för äldre) och beachvolleybollplaner (för yngre). Brunnsviksbadet bör vidareutvecklas. Då övriga bads intressen delvis kolliderar med båtlivets intressen tycker vi att man bör satsa på kanoter och kajaker samt att båtplatser företrädesvis bör tillhandahållas för träbåtarna. Då många vill ha båt i dessa områden skulle det kunna leda till att många köper tillbaka en del av den stora mängd träbåtar som köpts upp av utlandet. Många av dessa är en del av Sveriges kulturarv. Snabbgående plastbåtar och vattenskotrar skulle förläggas till annan plats.

Vi ser positivt på det cykelstråk som invigdes 2010 men tror att man måste arbeta vidare på att separera ytorna för gångflanörer från cyklister och löpare. Fiskartorpets hoppbacke skulle kunna moderniseras för anpassning till ungdomarnas nuvarande intressen för t ex ”Big Air-hoppning”.

Vintertid bör Brunnsvikens isar skötas och utnyttjas bättre för en roligare upplevelse i samband med skridsko- och skidåkning

Folknöje/Kultur

Här finns mycket att utveckla. Exempelvis skulle man i anslutning till Gustav III:s paviljong kunna ha maskeradtema för barn (dagtid) och för vuxna (kvällstid). Området kring Koppartälten är vackert men innehållsmässigt outvecklat. Koloniområden som Albano och Bergshamra bör uppmuntras till vidareutveckling.

Kultur/Innovationskoppling

Frökontrollanstalten i Bergshamra, som tidigare var aktivt vid utvecklandet av det moderna skogs- och lanthuset skulle kunnat ha utnyttjats bättre. Man skulle ha kunnat utnyttja lokaliteterna till att skapa ett modernt miljömässigt utvecklingscentrum samt kombinera det med ett centrum för byggnadsvård. Kombinerades det med aktiv företagsutveckling skulle det kunnat leda till nya innovationer och ”grodfföretag”. Med de nedgångna bostäderna inom miljonprogrammet torde en framtidsmarknad finnas. Skapande av ett annat utvecklingscentrum för kanot- och kajakanvändning kopplat med sport och rekreation i anslutning till Brunnsvikens kanotklubb skulle kunna vara en annan verksamhet som inte förefaller onaturlig i området. Innovationsutvecklingen skulle kunna ske som ett komplement till Djurgårdsskivans verksamhet. Ett Vikingamuseum någonstans i Norra Djurgården (Stora Skuggan?) skulle också kunna attrahera så många utländska besökare, så att det självfinansierades.

Natur/Tillgänglighet

Parkens tillgänglighet måste förbättras genom trygga gång- och cykelstråk. Detta är viktigt för alla de inneboende som bor i anslutning till Norrtull. Även gång och cykelstråk vid Ålkistan samt över Bergshamravägen mot Ulriksdal bör förbättras. Man bör också förbinda Bellevueparken med Vetenskapsstaden samt förbättra entréerna till Lill-Jansskogen. Tillgängligheten för handikappade (exempelvis rullstolsbundna) och småbarnsföräldrar med barnvagn bör också utredas.

Det är viktigt att utreda om det går att få ner bullernivån från E4an och hur det skall genomföras. Krafter inom Förbundet för Ekoparken, Haga Brunnsvikens vänner och WWF pekar på att bebyggelse under senare tid vid Roslagstull/Albano skapat svårigheter för fågelsträcken. Den ekologiska mångfalden är nu beroende av en mycket smal grön korridor. Därför bör man i utredningen försöka beakta och göra något åt att den gröna kilen blivit så smal.

Skydd

Vi vänder oss mot att bebyggelse skett som får anses disharmoniera mot vad miljöbalken föreskriver. SAS bygget i Frösunda är ett sådant exempel. Kompletteringsbyggnationer för KTH, KI och Stockholms Universitet må vara en sak men inte den typ av fula och icke tids-typiska hus som Statens Fastighetsverk (tillika förvaltare av parken!) låtit uppföra vid Bergianska trädgården.

Avslutningsvis vill vi poängtera att man inte bara kan inrikta sig på att säkerställa utveckling av Nationalstadsparken utan även bevarandet. En brand skulle nämligen kunna uträda inte bara utvecklingen utan även själva dess existens. Utredningen bör därför även utvidgas till undersökande av vilka åtgärder som måste vidtas för att minimera risken t ex i samband med korvgrillning. Kan man helt lita på den enskilde individens omdömesgillhet utan att någon

information givits. Om regler finns avseende regler om speciella platser för grillning så saknas åtminstone information och/eller övervakning.

Sammanfattningsvis:

Samtidigt som mycket finns med i utarbetad utvecklingsplan förefaller mycket ha glömts bort. Det kan naturligtvis hänga samman med att vi inom Norrmalm m h t närheten till Nationalstadsparken är flitiga besökare av densamma. Vi har därför enligt ovan försökt ta upp synpunkter och konkreta förslag som vi bedömer saknas i befintlig plan. Även om vi inser att alla förslag synpunkter inte går att genomföra på kort sikt och att alla inte håller i samband med en noggrann utredning förefaller de så pass många att det vore väl nonchalant att inte föreslå att ärendet återremitteras.

Särskilt uttalande gjordes av Stephan Andrén (C) enligt följande.

Nationalstadsparken tillkomst återgår på ett riksdagsbeslut i december 1994. En av de främsta initiativtagarna var dåvarande miljöministern Görel Thurdin (C). Centerpartiet på Norrmalm ser Nationalstadsparken som Stockholms absolut viktigaste grönområde. Centerpartiet stödjer förvaltningens förslag, men vill också särskilt framhålla några ytterligare punkter.

Utformningen av mötet mellan Nationalstadsparken och den utvidgade innerstadens stadslandskap måste göras på ett funktionellt sätt med särskilt stor hänsyn tagen till parkmiljön.

Nationalstadsparken är en grön lunga och ger goda rekreationsmöjligheter för boende i nästan hela Stockholmsregionen. För oss på Norrmalm är det särskilt viktigt med Bellevueparkens restaurering, bättre tillgänglighet för att nå Bellevue och Hagparken. Gröna stråk, som på sikt skall sy ihop staden till en gång- och cykelvänligare stad, och som leder fram till parken bör utvecklas (i synnerhet vid Sveavägen) liksom övergångarna vid trafikleder för fotgängare och cyklister. Ingen tycker att det är roligt att gå flera meter upp i luften på en smal bro. En bredare och större övergång känns bättre. Parkens existens kunde markeras synligare genom en port framför Wenner-Gren Center, på sätt som är vanligt på andra håll (Bois de Boulogne, Bois de Vincennes, Tiergarten, Hyde Park och Central Park).

Mängden av båtuppläggningsplatser vintertid och inhägnade stränder är mindre attraktiva. Det är angeläget att finna andra lösningar för båtklubbarna och lösningar bör sökas tillsammans med klubbarna. Andra lösningar för bryggorna är också av vikt då detta ökar allmänhetens tillträde till vattnet. Restaureringen av Bellevueparken bör ske helt i enlighet med det av stadsdelsnämnden fattade beslutet.

När det gäller buller anser Centerpartiet, att det är ett av parkens största problem. Remissvaret nämner att parken inramas negativt av E4 och E18, men Bergshamraleden nämns ej och är minst lika förorenande i detta avseende.

I vård- och utvecklingsplanen sägs vidare att Brunnsviken är omgiven av en trädridå. Så är inte fallet vid Bergshamraleden. Järvakrog ligger också helt öppet liksom kontorsfastigheterna bredvid vilka har fri sikt. Detta bör åtgärdas och en idé skulle kunna vara att fylla ut vid Polska udden och sedan plantera träd. Nu lär det vara lerbotten där som gör det lite svårare, men är knappast ett olösligt problem.

Under rubriken det omgivande landskapet – nämns Brunnsvikens gröna stränder som ett viktigt inslag. Men när det gäller Brunnsviken är det inte bara stränderna det bör handla om utan även ytorna och höjderna omkring. Det är angeläget att i möjligaste mån söka återskapa de siktlinjer som var centrala utgångspunkter i utformandet av parkområdet runt Brunnsviken.

Dock får parken inte bli ett hinder för stadens utveckling. Det är därför viktigt att nybyggnation – som till exempel Albano – arkitektoniskt stilmässigt ansluter till befintlig bebyggelse i Kräfteriket.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Magnus Lindgren m.fl. (S) enligt följande.

Ärendet är en remiss från länsstyrelsen angående vård- och utvecklingsplan för Nationalstadsparken. Stadsdelsnämnden Östermalm har förvaltningsansvar för Kaknäsområdet, Nobelparken, Tessinparken och en del ytor i Gärdeshöjden och Ekhagen.

Planen är ett samlat dokument för vård och utveckling men också en beskrivning av områdets ekologi och historia. 15 delområden beskrivs närmare med särskild inriktning på mål för naturvård, ekplantering, spridningskorridorer mm. Hänsyn måste tas vid planering av mänskliga aktiviteter här. För stockholmarna lyfts frågor som tillgänglighet, transporter och rekreation. Till dessa punkter ansluter sig också den tidigare antagna parkplanen för Östermalm.

Vård- och utvecklingsplanen är en synnerligen läsvärd produkt att noga studera och vi ställer oss bakom de rekommendationer och förslag som förs fram. Vi stockholmare kan vara stolta över att besitta en nationalstadspark av denna kvalitet och har ett ansvar för framtiden att bevara och slå vakt kring den miljö som möjliggör för många sällsynta växter och djur att överleva.

Särskilt uttalande gjordes av Berit Bornecrantz Dias (V) och vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Det var ett nöje att ta del av Nationalstadsparkens historia och utveckling i länsstyrelsens rapport. Parken har ett stort skönhets- och kulturhistoriskt värde. I dag finns både gul-, grön- och blåklassad och byggnadsminnesförklarad bebyggelse. Det sorgliga som nyligen hänt med restaurang Lindgården på Djurgården efter mer än 20 år av skandalös hantering från både stadens, arrendators och sedermera privata ägares sida minner om hur oerhört viktigt det är att all bebyggelse inom Nationalstadsparken byggnadsminnesförklaras för att inga fler förvanskningar av den oerhört värdefulla och enhetliga kulturhistoriska miljön ska kunna ske. För varje åsidosättande av pietetsfullt underhåll och för varje rivning (hemska tankar!) av en av Nationalstadsparkens byggnader kommer den ett steg längre bort från utmärkelsen Världskulturarv. Det behövs ett större engagemang inom alla berörda nämnder i staden för att bevara det kulturhistoriska värdet.

Parken har också många unika växt- och djurarter som ska värnas. På Östermalm bor harar, fasaner, grävlingar och numera också kaniner på våra innergårdar. Det talrika antalet lösgående hundar på Gärdesfältet är för de vilda däggdjuren ett problem - liksom för hundrädda människor. Hundar jagar av instinkt parkens djur - rådjur, ekorre, räv, hare, igelkott och grävling. Rävar kan å andra sidan smitta hundar med både rabies och skabb.

Det har inträffat flera incidenter då både rådjur och får rivits och barn och vuxna angripits. Många hundägare kopplar inte sina hundar vare sig i grönområdet eller på trottoaren. Det är därför angeläget att på olika vis informera om - bland annat genom skyltning - *Lagen om tillsyn över och omhändertagande av hundar i marker där det finns vilt §16 och §17* i vilken det klart anges att hundar ska hållas kopplade.

Det skulle därför vara önskvärt att upprätta inhägnade rastgårdar för hundarnas fria lek, vilka skulle kunna ersätta den olagliga frigången inom parkområdet.